

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

людей та здібності чітко їх розуміти (MP). Також вони здатні викликати у інших людей ті чи інші емоції, знижувати інтенсивність небажаних емоцій, що іноді може виявлятися у маніпулюванні людьми (МУ).

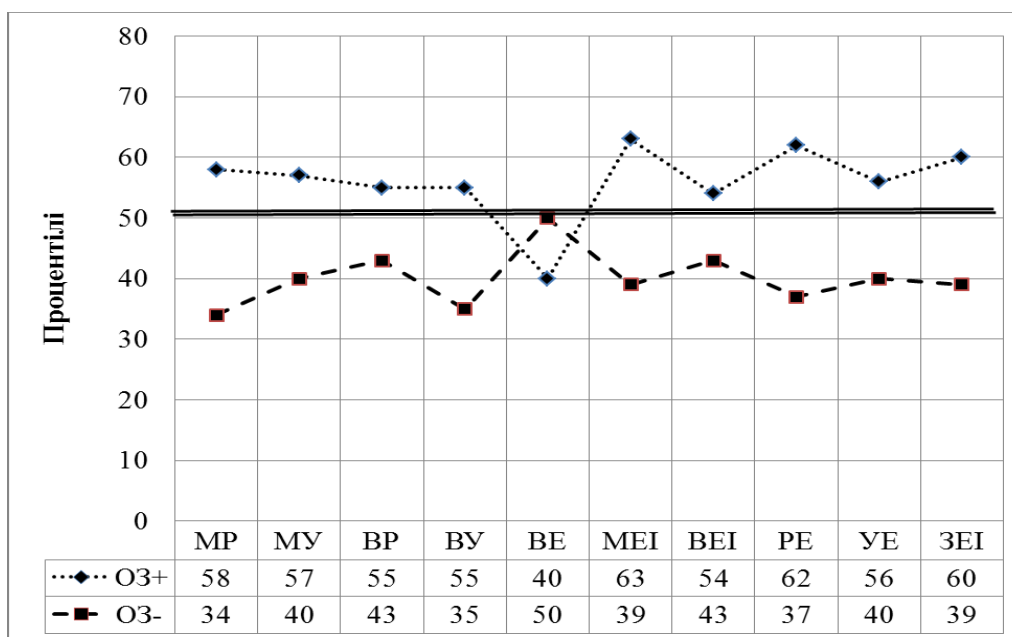


Рис. 1. Профілі емоційного інтелекту осіб з різним рівнем особистісної зрілості

У той же час показник контролю експресії (BE) має найнижче значення серед показників емоційного інтелекту як в даній групі, так і у вибірці в цілому, що, можливо, говорить про певну спонтанність у прояві емоцій у особистісно зрілих осіб.

Профіль емоційного інтелекту осіб з низьким рівнем особистісної зрілості (O3-) також характеризується неоднорідністю значень за шкалами емоційного інтелекту: показники контролю експресії (BE), розуміння своїх емоцій (BP), внутрішньо особистісного емоційного інтелекту (BEI), управління чужими емоціями (МУ), управління емоціями (UE) знаходяться на відносно середньому рівні, а показники міжособистісного емоційного інтелекту (MEI), загального рівня емоційного інтелекту (ZEI), розуміння емоцій (PE), управління своїми емоціями (BU) та розуміння чужих емоцій (MP) – на достатньо низькому рівні.

Отже, встановлено, що майбутні вчителі з різним рівнем особистісної зрілості мають специфічні прояви у емоційному інтелекті, що виявляється як у певному сполученні показників емоційного інтелекту, так і рівнів, котрих вони досягають.

Література

1. Люсин Д. В. Новая методика для измерения эмоционального интеллекта: опросник ЭМИн // Психологическая диагностика, 2006. – № 4. – С. 3–22.
2. Меднікова Г. І. Особистісна зрілість: сутність та критерій / Г.І. Меднікова // Вісник Харківського Національного педагогічного університету імені Г.Сковороди. Філологія. – 2012. – 8 с.
3. Тест-опросник личностной зрелости Ю.З. Гильбуха [Електроний ресурс] // Режим доступа: <http://hrm21.ru/rus/tests/?action=show&id=3296328>
4. Штепа О. С. Особистісна зрілість: Модель. Опитувальник. Тренінг. Монографія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – Іл.; 210 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Кузнецова О. В.

Університет Ушинського, Україна

Вектор модернізації країни потребує пришвидшення впровадження прогресивних змін, передусім у соціокультурній сфері, в освіті. Тому сьогодні одним з найважливіших завдань, що стоять перед системою професійної педагогічної освіти в Україні, є підготовка фахівця, який здатний ефективно виконувати професійну діяльність в умовах інноваційного поступу суспільства.

З цих позицій пріоритетним напрямком розвитку педагогічних університетів стає поєднання наукової, освітньої та інноваційної діяльності студентів, що має забезпечити якісну підготовку кадрів для сучасної школи, педагогів із розвиненим інноваційним мисленням, із високим рівнем інноваційної культури. На думку В. В. Яценко, «необхідно сформулювати у ВНЗ «дружелюбне» інноваційне середовище, в якому конструктивне відношення до нової ідеї, будь-яке нововведення буде в числі найбільш значимих цінностей» [3, с. 92].

Водночас самостійне значення має й створення умов для розкриття особистісного потенціалу майбутніх педагогів, що є основою самореалізації у сфері інноватики.

У якості тих властивостей, що допомагають людині опанувати процеси новизни, змінюваності, складності світу, визнається цілий спектр феноменів інновативного ряду: інноваційна готовність, інноваційна установка, інноваційна активність, інноваційна поведінка, інноваційна спрямованість, інноваційна компетентність, інноваційне мислення, інноваційна свідомість, інноваційна культура тощо. Ступінь наукової розробки зазначених характеристик дозволяє висунути припущення про їх співіснування в просторі єдиної інтегральної властивості особистості – інноваційності, що має складну багатоконпонентну структуру.

На нашу думку, інноваційність як стійка властивість – це здатність особистості до корисних перетворень середовища від стану звичної (хабітуальної) дійсності до оновленої (модернізованої) через пошук та впровадження нововведень (ідей, сенсів, технологій тощо), спрямованих на адаптацію до динамічної сучасності; це здатність до конструктивного переструктурування взаємодії зі світом в умовах швидкоплинних змін.

Саме розвиток інноваційності як властивості особистості, її інноваційного потенціалу стає важливим орієнтиром в системі професійної підготовки майбутнього педагога.

Метою нашого емпіричного дослідження стало вивчення особливостей розвитку інновативних якостей у студентів педагогічного університету – представників різних спеціальностей.

Емпіричне дослідження, організоване для вивчення своєрідності інноваційності у майбутніх педагогів, проводилось в три етапи: 1) підготовчий; 2) діагностичний; 3) аналітико-інтерпретаційний.

Аналіз теоретичних даних дозволив обрати для вивчення інноваційності «Методику дослідження особливостей прояву інноваційного потенціалу особистості» (В. К. Калін, Ю. А. Власенко). Ця методика дозволяє визначити інтегральний показник інноваційного потенціалу особистості (ІПО), що розглядається як динамічна поліфункціональна складна система, котра характеризує можливості людини до диференційованої, усвідомленої, активної інноваційної взаємодії зі світом. Окрім цього виявляються окремі компоненти ІПО (гносеологічний – можливість виявлення нового інформаційного простору та орієнтації в ньому, аксіологічний – можливість адекватної оцінки нового явища, праксеологічний – можливість ефективно діяти в новій ситуації), а також типи реалізації цих можливостей [1]. Також використано тест Кіртона та методику «Самооцінка інноваційних якостей особистості» (Н. М. Лебедева, А. Н. Татарко) [2].

У дослідженні прийняли участь 110 осіб, студентів Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, що навчаються за такими напрямками підготовки: «Фізичне виховання», «Дошкільна освіта», «Математика». До вибірки увійшли студенти різних років навчання. Обробка даних, що передбачала встановлення статистично значущих відмінностей (за t-критерієм Стьюдента), здійснювалась за допомогою програми SPSS for Windows 17.0.

Аналіз загальної сукупності даних показав, що високо розвинена інноваційність як стиль мислення властива 28,8% вибірки студентів; протилежний полюс – «адаптивність» (за М.Кіртоном) – домінує у 26,9% досліджуваних. За загальним показником інновативних якостей наступна статистика: 36% осіб з високим ступенем розвитку загальної інноваційності; 24% – з низьким. Ці дані вказують, з одного боку, на достатньо значну представленість осіб з високо розвиненими інновативними якостями серед студентів педагогічного університету, а з іншого, – на необхідність збільшення їх кількості за рахунок створення умов для розвитку інноваційності у студентів з середнім та низьким рівнями досліджуваних психологічних характеристик.

Порівняльний аналіз емпіричних даних за підвибірками студентів, що здійснюють навчання за різними напрямками підготовки, показав наявність певних відмінностей. Переважання значень інноваційного потенціалу особистості відмічається у студентів математичного профілю. Зокрема, це стосується таких показників: гносеологічний компонент (Г), усвідомлено-інтенсивний тип реалізації можливості виявлення нового інформаційного простору та орієнтації в ньому (УІ), ініціативно-перетворювальний тип реалізації можливості ефективно діяти в новій ситуації (ІП), можливості до диференційованої, усвідомленої, активної інноваційної взаємодії зі світом в межах культури (К). Останній показник також значно виражений в групі студентів – майбутніх вихователів дошкільних закладів. Втім студенти, що навчаються за напрямом підготовки «Фізичне виховання», демонструють яскраву вираженість такого показника інновативних якостей, як готовність до

ризиків та дій в умовах невизначеності. Саме за названими показниками встановлено наявність статистично значущих відмінностей між відповідними групами.

Отже, в процесі організації психолого-педагогічної роботи з розвитку інноваційності у майбутніх педагогів необхідно враховувати встановлені відмінності та здійснювати диференційований підхід відповідно до профілю навчання.

Література

1. Власенко Ю. А. Психологічний аналіз інноваційного потенціалу особистості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології / Ю. А. Власенко. – Одеса : ОНУ ім. Мечникова, 2003. – 19 с.

2. Лебедева А. Н. Методика исследования отношения личности к инновациям [Электронный ресурс] / А. Н. Лебедева, А. Н. Татарко. – Режим доступа: scjournal.ru/articles/issn_1993-5552_2009_4-2_29.pdf.

3. Яценко В. В. Поняття і значення педагогічних інновацій // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – №3 (29). – С. 87-96.

СХИЛЬНІСТЬ ДО ЗАЗДРОЩІВ ТА ПЕРФЕКЦІОНІЗМ СТУДЕНТІВ

Лісовенко А. Ф.

Університет Ушинського, Україна

В умовах стрімких суспільних і соціокультурних трансформацій навіть такі базові характеристики особистості, як прагнення до самовдосконалення та ідеали, прийняті особистістю та її оточенням, зазнають певних змін. Загальновідомо, що від того, який зразок, стимул для наслідування, вибирає людина, залежить напрямок її особистісного зростання. Феномен заздрощів привертав інтерес здавна, але емпіричні дослідження отримали розвиток лише в останні десятиліття завдяки роботам К. К. Муздибаєва, В. О. Лабунської, Л. С. Архангельської, Т. В. Бескової, Р. М. Шаміонова, Н. В. Горшеніної та інших. Наявні визначення заздрості різноманітні, але дещо схожі, адже описують заздрість як неприємне переживання (емоцію, стан, почуття), ставлення, що проектується на іншу особу, котра у порівнянні із суб'єктом заздрості володіє певними перевагами, можливостями, або знаходиться в більш сприятливому становищі (соціальному, психологічному, фізичному, матеріальному). Заздрість – це гостре переживання своєї недосконалості, реакція людини на явну чи суб'єктивну перевагу іншого над собою.

У цій роботі схильність до заздрощів розглядається як усталена властивість особистості, спричинена частим порівнянням себе з іншими не на свою користь, яка характеризується суб'єктивним відчуттям зниження самоцінності, проявляється пристрасним бажанням заволодіти перевагами об'єкту порівняння (або позбавити його цих переваг) і виявляється у специфічних емоціях, когніціях та проявах специфічної поведінки [1, с. 74-75].

Незважаючи на домінуючий негативний відтінок, що міститься у феномені заздрощів, функціонально заздрість може відігравати і позитивну роль, стимулюючи «спортивний» дух суперництва, прагнення до успіху, зміни свого соціального становища не краще.

Можна сказати, що заздрість і перфекціонізм (прагнення до досконалості) є поняттями метафізичними, оскільки знаходяться в найглибших основах душі і духу людини і виступають в якості мотивації поведінки і вчинків, у структурі потреби самоствердження та самовдосконалення особистості.

Перфекціонізм, як такий, включає безліч пов'язаних між собою рис, одні з яких сприяють дезадаптації, а інші в цілому адаптивні. Було встановлено, що перфекціонізм – характерна риса обдарованих, академічно успішних, старанних учнів, особливо відмінників [2]. Водночас, сучасні дослідження показують, що надмірний перфекціонізм є одним з головних особистісних чинників розладів афективної сфери, що виявляється у частому переживанні невдоволення собою, туги, тривоги, сорому і провини; у діяльності спостерігається неможливість почати діяти, зниження продуктивності і хронічна перевтома внаслідок генералізації високих стандартів на всі види діяльності. Також описуються такі наслідки невротичного перфекціонізму як: тривожність, депресії, низька самоповага, алкоголізація, наркотизація [4].

У потенціалі перфекціонізм здатний породити як неймовірну задоволеність власною діяльністю, досягненнями, особистісним розвитком, так і інтенсивну фрустрацію й розчарування. Д. Хамачек розрізняє здоровий (конструктивний) і патологічний (невротичний, деструктивний) перфекціонізм [5]. Здоровий перфекціонізм передбачає встановлення високих особистісних стандартів, складних цілей та задоволення від процесу їх досягнення.